

Översyn av barn- och ungdomsnämndens resursfördelningsmodell

Typ av styrdokument: Översyn
Beslutande instans: Barn- och ungdomsnämnden
Datum för beslut: 2026-06-16
Diarienummer: 2026.157 BUN

Gäller för: Barn- och ungdomsnämnden
Giltighetstid: Tillsvidare
Dokumentansvarig: Sara Sjöberg

Innehåll

1.	Inledning	4
2.	Nämnd och förvaltning.....	4
3.	Ekonomiska ansvarsenheter	5
3.1.	Resultatenheter	5
3.2.	Kostnadsenheter	6
3.3.	Förvaltningsövergripande kostnader	6
3.4.	Förslag	6
3.4.1	Resursfördelning via barn- och elevpeng	6
3.4.2	Förvaltningsgemensamma kostnader och förvaltningsgemensam verksamhet	7
3.4.3	Barnpeng förskola	7
3.4.4	Förskoleklasspeng	7
3.4.5	Elevpeng grundskola	8
3.4.6	Fritidshemspeng	8
3.4.7	Elevpeng anpassad grundskola	8
3.4.8	Grundresurs	8
3.4.9	Grundbelopp	9
3.4.10	Avstämningstidpunkter för utbetalning av barn- och elevpeng, bidrag till fristående och interkommunala ersättningar (IKE)	9
4.	Kompensatoriska resurser	10
4.1.	Socioekonomiskt strukturbidrag	10
4.1.1	Nuläge förskola	10
4.1.2	Nuläge grundskola	10
4.1.3	Förslag	10
4.2.	Speciallärare i lågstadiet	11
4.2.1	Nuläge	11
4.2.2	Förslag	12
4.3.	Kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper	12
4.3.1	Nuläge	12
4.3.2	Förslag	12
4.4.	Extraordinärt medicinskt stöd, EOMS	13
4.4.1	Nuläge	13
4.4.2	Förslag	13
4.5.	Omfattande stödbehov i förskolan, OSB	13
4.5.1	Nuläge	13
4.5.2	Förslag	13
4.6.	Uppskjuten skolplikt	14
4.6.1	Nuläge	14
4.6.2	Förslag	14
4.7.	Integreringsstöd	14
4.7.1	Nuläge	14

4.7.2	Förslag	14
5.	Riktade statsbidrag	15
5.1.	Nuläge	15
5.2.	Förslag	15
6.	Sammanfattning	16

1. Inledning

I ärende 2026.157 BUN redovisas översyn av barn- och ungdomsnämndens resursfördelningsmodell. Beslutet om översyn fattade nämnden i juni 2025 i samband med genomlysning 2025 – 2026, ärende 2025-06-17 § 45. Översynen syftar till att skapa en mer hållbar, långsiktig och effektiv resursfördelning som ska stödja ett effektivt och långsiktigt användande av resurserna. Översynen kommer att redogöra för hur nuvarande resursfördelning fungerar, vilka för- och nackdelar som finns samt lämna förslag på områden där en förändring bedöms vara lämplig, samt när i tid och på vilket sätt en sådan förändring bör genomföras. Översynen kommer att beakta flera perspektiv där barn- och ungdomsnämnden både är hemkommun och huvudman.

2. Nämnd och förvaltning

Nämndernas ansvar och befogenheter fastställs av kommunfullmäktige i reglementet för respektive nämnd. Nämnden är ansvarig för den verksamhet som bedrivs och att de resurser som kommunfullmäktige tilldelat i budgeten används på så sätt att målen för verksamheten uppnås. Om det uppstår konflikt mellan att hålla sig inom givna resurser enligt budgetens tre delar verksamhet, personal och ekonomi är ekonomin överordnad.

Barn- och ungdomsnämnden är både finansiär och huvudman. Nämnden har ansvar som hemkommun att erbjuda förskola och fritidshem samt ansvar för att samtliga elever som är skolpliktiga får utbildning. I ansvaret som hemkommun fördelar nämnden resurser för samtliga barn och elever oavsett huvudman och är därmed finansiär för utbildningen av barn och elever folkbokförda i Alingsås kommun. Nämnden har även ett ansvar att fördela resurser och organisera verksamheten i egenskap av huvudman. Det gör nämnden för förskolor och skolor som bedrivs i kommunens egen regi.

Barn- och ungdomsförvaltningen bereder ärenden och verkställer nämndens beslut. Barn- och ungdomsnämnden beslutar vad som ska göras och barn- och ungdomsförvaltningen genomför hur det görs. Förvaltningschef har det övergripande ansvaret gentemot nämnden för ledning av verksamheten och ansvarar för att styra och följa upp ekonomin inom förvaltningen med utgångspunkt i nämndens budget och kvalitetsarbete. Utifrån den ledningsorganisation som förvaltningen har ansvarar verksamhetscheferna för att styra och följa upp ekonomin inom respektive verksamhetsområde med utgångspunkt i nämndens budget och kvalitetsarbete. Ansvar för verksamhet, personal och ekonomi inom en ansvarsenhet, avdelning eller funktion ingår i uppdraget för samtliga chefer.

3. Ekonomiska ansvarsenheter

Förskolor, skolor och stödfunktioner är ekonomiska ansvarsenheter inom barn- och ungdomsförvaltningen. Indelningen av organisationen i ansvarsenheter är en del av organisationsstyrningen. I detta sammanhang avser ansvarsenheter resultatenheter och kostnadsenheter.

3.1. Resultatenheter

I Alingsås kommun är samtliga förskole- och skolenheter där barn- och ungdomsnämnden är huvudman resultatenheter. Resultatenheterna leds av rektor och är, beroende på enheternas ekonomiska storlek, organiserade så att rektor ansvarar för en eller flera resultatenheter. Om flera resultatenheter är organiserade under samma rektor utgör de tillsammans en ekonomisk ansvarsenhet. Grundprincipen för en resultatenhet är att den är en del i en större helhet och att ansvarig chef ska kunna påverka både intäkter och kostnader. Det ekonomiska grunduppdraget är att anpassa enhetens kostnader till intäkterna. Intäkterna baseras i huvudsak på "prestation" vilket utgörs av barn eller elever som genererar barn- eller elevpeng vilken följer barnet eller eleven oavsett i vilken enhet barnet eller eleven är inskriven i.

I förskolan utgår resursfördelningen från barnens ålder samt vistelsetid och i grundskolan tillämpas stadiindelning. Då förskoleklassen är en särskild verksamhetsform har den en egen peng som är uppbyggd på liknande sätt som elevpengen i grundskolan. Elevpengen i anpassad grundskola är samma för samtliga årskurser men indelad i två kategorier vilka utgår från elevernas omsorgsbehov samt om de läser ämnen eller ämnesområden. Fritidshemspengen utgår också från stadiindelning där de yngre eleverna genererar en högre peng eftersom fritidshemmet för dessa elever utgör en större del av dagen samt att de har ett större tillsyns- och omsorgsbehov.

Avstämning av antalet inskrivna barn och elever sker månadsvis och barn- eller elevpeng betalas därefter ut till respektive enhet. För att kunna möta tillfälliga variationer i antal barn och elever har rektor ekonomiskt mandat att under innevarande budgetår fördela om resurser inom sin eller sina resultatenheter. Enheterna erhåller i viss mån även riktade statsbidrag, men de kommer alltid med krav på särskild motprestation och behöver antingen hanteras i särskild ordning eller ses som en del i helheten när rektor planerar sin verksamhet.

Från och med budgetåret 2026 har en grundresurs införts i förskola, fritidshem och grundskola vilken syftar till att jämna ut skillnader i grunduppdrag mellan större och mindre enheter. Med grunduppdrag avses särskilt öppettider i förskola och fritidshem samt timplanebunden undervisning i grundskola. Grundresursen utgörs av ett fast budgetanslag per verksamhetsform som är oberoende av förändringar i barn- eller elevantal och som sedan fördelas lika per enhet.

3.2. Kostnadsenheter

Resurserna till en kostnadsenhet baseras i huvudsak på budgetanslag i form av kommunbidrag men även till viss del statsbidrag. Nivån på budgetanslagen beslutas inför varje nytt budgetår och ska motsvara det uppdrag respektive enhet har. Chefs ekonomiska uppdrag är att bedriva verksamhet inom tilldelad budgetram.

De kostnadsenheter som finns inom barn- och ungdomsförvaltningen är lednings- och förvaltningsadministration, utveckling och kompetensförsörjning, barn- och elevhälsa, flerspråkigt lärande med modersmålsundervisning och studiehandledning samt kommunungemensamma särskilda undervisningsgrupper. Dessa enheter utgör tillsammans förvaltningsgemensamma verksamheter.

3.3. Förvaltningsövergripande kostnader

Kostnader som påverkar barn- och ungdomsnämnden men som i sin tur påverkas av kommunövergripande upphandlingar och avtal organiseras centralt inom barn- och ungdomsförvaltningen. Det avser främst kostnader för lokalhyror, måltider, städ och till stor del IT-kostnader men det omfattar även kostnader för elevförsäkringar, facklig tid och friskvårdsbidrag. Det är därmed kostnader som rektor eller enhetschef på enhetsnivå inte kan påverka.

3.4. Förslag

3.4.1 Resursfördelning via barn- och elevpeng

Ekonomistyrning i form av resultatenheter för förskolor och skolor med barn- och ungdomsnämnden som huvudman bedöms ändamålsenlig. Grundidén med ett barn- och elevpengssystem är att pengarna ska följa barnet eller eleven oavsett hos vilken enhet eller huvudman barnet eller eleven går. Enligt skollagen ska både huvudman och rektor fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov och resursfördelning genom barn- och elevpeng möjliggör detta. Huvudmannen beslutar, i enlighet med skollagens definition av grundbelopp, om pengens innehåll och fördelar resurser på övergripande nivå per verksamhetsform utifrån tilldelad budgetram, särskilda prioriteringar och eventuella omfördelningar. Rektor har sedan mandat att fördela barn- eller elevpengen utifrån de lokala behov som finns på enheten. På så sätt fattas beslut om resursfördelning så nära de den berör som möjligt samtidigt som rektors ansvar för enhetens inre organisation har en tydlig koppling till de ekonomiska förutsättningarna. En alternativ ekonomistyrning, genom till exempel budgetanslag, ställer högre krav på huvudmannens strategiska planering, besluten hamnar längre ifrån de barn och elever den berör samt att den även tenderar att vara mer kostnadsdrivande.

3.4.2 Förvaltningsgemensamma kostnader och förvaltningsgemensam verksamhet

Att organisera förvaltningsövergripande kostnader centralt inom barn- och ungdomsförvaltningen möjliggör kontroll och analys av kostnader utifrån ett helhetsperspektiv, bidrar till ökad likvärdighet samt underlättar eller minskar administrativ hantering och administrativa kostnader. Då det inte heller är kostnader som rektor eller enhetschef kan påverka på enhetsnivå föreslås nuvarande hantering kvarstå.

Nuvarande organisering av förvaltningsgemensam verksamhet som kostnadsenheter inom barn- och ungdomsförvaltningen förslås också kvarstå då den bedöms främja kontinuitet och långsiktighet för specialistkompetenser, möjliggör omfördelning av resurser på helhet samt minskar administrativa kostnader.

3.4.3 Barnpeng förskola

Barnpengen i förskola delas in i sex olika kategorier som utgår från åldersindelning och vistelsetid. Åldersindelningen utgår från Skolverkets rekommendationer där barnen grupperas i 1 till 3-åringar samt 4 till 5-åringar, där de yngre barnen har ett större omsorgsbehov och därför kräver mer resurser. Förvaltningens bedömning är att det är lämpligt att följa nationella rekommendationer så länge det inte finns lokala behov som väger tyngre. Några sådana behov har inte identifierats varpå åldersindelning i nuvarande form bedöms ändamålsenlig. Åldersuppflyttning av samtliga barn, oavsett när de fyller år, sker den första januari varje år vilket skapar förutsägbarhet och enklare administrativ hantering varpå nuvarande modell bör kvarstå.

I resursfördelningen delas barnens vistelsetider in i tre nivåer utifrån schemalagda timmar per vecka; 1–25 timmar, 25–35 timmar samt >35 timmar. Parametern vistelsetid styrs av yttre faktorer så som vårdnadshavares arbetstider och studier eller om de är föräldralediga eller arbetslösa. Det medför att barnens vistelsetider kan variera över tid och förändras med kort varsel. Å ena sidan innebär det variationer i förskolornas intäkter vilket kan innebära en utmaning för rektor då det gäller att planera enhetens personalorganisation. Å andra sidan bedöms barnens vistelsetid utgöra en relevant parameter i resursfördelningen då antal timmar som barnen vistas på förskolan har en direkt koppling till kostnaderna. Frågan är hur många nivåer av vistelsetider och indelningen av dessa som behövs för att resursfördelningen ska anses träffsäker samtidigt som den ska vara effektiv och långsiktig. Förvaltningen bör därför ges i uppdrag att under 2027 inför budget 2028 utreda frågan utifrån ett kostnadsneutralt perspektiv.

3.4.4 Förskoleklasspeng

Förskoleklassen är en egen verksamhetsform och bör därför fortsatt ha en egen peng fram till hösten 2028 då verksamhetsformen upphör och blir nya årskurs 1 i samband med att grundskolan blir tioårig.

3.4.5 Elevpeng grundskola

Elevpengens indelning, årskurs 1 till 3, 4 till 6 samt 7 till 9, bedöms ändamålsenlig då den följer nationell styrning av verksamheten genom indelning i olika stadier utifrån timplanebunden undervisning. Vid förändring av den nationella timplanen har huvudmannen i nuvarande resursfördelning förutsättningar att styra resurser genom elevpengen så att de följer lagstiftarens intentioner vilket talar för att befintlig modell bör kvarstå.

3.4.6 Fritidshemspeng

Fritidshemspengen delas in i stadier, förskoleklass till årskurs 3 samt årskurs 4 till 6 där pengan till de yngre eleverna är högre än till de äldre eleverna. Antalet elever i de lägre åldrarna som är inskrivna i fritidshem är hög och då fritidshemmet utgör en större del av den totala skoldagen är det rimligt att fritidshemspengen till de yngre eleverna är högre än vad den är för de äldre eleverna. Från årskurs 4 är det betydligt färre elever inskrivna och eleverna har också längre skoldagar och därmed färre antal timmar av skoldagen som utgörs av fritidshem. De yngre eleverna har även ett större tillsyns- och omsorgsbehov än vad de äldre eleverna har. Uppdelning av fritidshemspengen i förskoleklass till årskurs 3 och årskurs 4 till 6 bedöms utifrån dessa resonemang som ändamålsenlig och bör kvarstå.

3.4.7 Elevpeng anpassad grundskola

Resurser i elevpengen till anpassad grundskola drivs i hög grad av elevernas omsorgsbehov men även av om eleverna läser ämnen eller ämnesområden. Vilken årskurs eleven går i bedöms inte utgöra en avgörande faktor för om eleven är mer eller mindre resurskrävande. Det är också ofta så att eleverna i anpassad grundskola kräver en till en-lösningar, det vill säga att en minst en personalresurs är knuten till en elev. Därför bedöms det lämpligt att behålla nuvarande resursfördelning via elevpeng vilken till stor del är differentierad efter elevernas omsorgsbehov.

3.4.8 Grundresurs

Grundresursen bedöms träffsäker och särskild positiv ekonomisk effekt syns hos de mindre enheterna vilket är helt i enlighet med resursens syfte. Den omfattar dessutom samtliga enheter inom berörda verksamhetsformer vilket bedöms som positivt då ingen gränsdragning av vad som anses vara en större och mindre enhet behövs. De enheter som är belägna på landsbygden och som har ett begränsat upptagningsområde med färre barn och elever gynnas med denna typ av resursfördelning då dessa enheter som regel är små till storleken.

Beloppsnivåerna bedöms i nuläget rimliga baserat på rådande ekonomiska förutsättningar för barn- och ungdomsnämnden som helhet. I en framtid, om nämndens samlade budgetförutsättningar tillåter, kan en ökning av resursen vara eftersträfvansvärt i syfte att än mer möjliggöra ersättning för fasta kostnader som enheterna har kopplat till grunduppdraget.

3.4.9 Grundbelopp

Barnpengen i förskola, elevpengen i grundskola och anpassad grundskola, förskoleklasspengen och fritidshemspengen utgår från skollagens definition av grundbelopp som kommunens är ålagd beräkna då det gäller bidrag till enskilda huvudmän. Förvaltningens bedömning är att det underlättar om hela resursfördelningen per verksamhetsform utgår från grundbeloppets definition då det dels finns tolkningsutrymme i lagtexten vad gäller det exakta innehållet, dels att förändringar av indelningen kan hanteras på ett tydligt och enkelt sätt. Nuvarande hantering underlättar även för att påvisa för enskilda huvudmän att bidrag från Alingsås kommun har beräknats på samma grunder som tilldelningen av resurser till kommunens egen verksamhet.

3.4.10 Avstämningstidpunkter för utbetalning av barn- och elevpeng, bidrag till fristående och interkommunala ersättningar (IKE)

Även om grundtanken med nuvarande pengsystem är att pengarna ska följa barnet eller eleven utgör månadsvisa avstämningar, där enhetens intäkter påverkas direkt vid förändringar, en utmaning vid planering av enhetens inre organisation på längre sikt. I förskolan, där intäkterna varierar mest från månad till månad, har förvaltningen delvis redan hanterat det under sommarmånaderna då antal inskrivna barn per maj även utgör ersättning för juli månad. Ett sätt att förändra förutsättningarna för långsiktig planering kan vara att minska antal avstämningstidpunkter. Vad som däremot gäller kommunens åtagande gentemot enskilda huvudmän behöver dock utredas mer då hemkommunen enligt skollagen är ansvarig för finansieringen av barnens och elevernas utbildning. I syfte att bidra till mer långsiktiga planeringsförutsättningar på enhetsnivå ges förvaltningen därför i uppdrag att under 2027, inför budget 2028, utreda lämpligt antal avstämningstidpunkter som grund för utbetalning av barn- och elevpeng.

4. Kompensatoriska resurser

4.1. Socioekonomiskt strukturbidrag

Resursfördelning i form av ett socioekonomiskt strukturbidrag syftar till att kompensera för olika förutsättningar och behov hos barn och elever som är beroende av deras bakgrund. Målet är att skapa likvärdiga förutsättningar oavsett vilken förskola eller skola barnet eller eleven går på. Barn- och ungdomsnämnden beslutar om total budgetram per verksamhet och rektor ansvarar för att fördela resurser inom sin enhet i syfte att kompensera för barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

4.1.1 Nuläge förskola

Budget för socioekonomiskt strukturbidrag i förskolan motsvarar fyra procent av den totala budgetramen för förskola med barn- och ungdomsnämnden som huvudman och består i huvudsak av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder men även till viss del av kommunbidrag. Budgetramen utgår från innevarande års budget och justering för förändringar i antal barn, löpande kostnadsutveckling samt politiskt beslutade åtgärder, omfördelningar och satsningar. Det innebär att budgetramen för socioekonomiskt strukturbidrag kan variera från år till år beroende på hur budgettilldelningen till förskola i stort förändras. För att minska effekten av större förändringar i budgettilldelningen på enhetsnivå tillämpas ett genomsnitt på de tre senaste årens utfall vid beräkningen av bidragets storlek.

4.1.2 Nuläge grundskola

Budgeten för socioekonomiskt strukturbidrag i grundskolan motsvarar fem procent av den totala budgetramen för förskoleklass och grundskola med barn- och ungdomsnämnden som huvudman och består av kommunbidrag. Budgetramen utgår från innevarande års budget och justering för förändringar i antal elever enligt befolkningsprognos, löpande kostnadsutveckling samt politiskt beslutade åtgärder, omfördelningar och satsningar. Det innebär att budgetramen för socioekonomiskt strukturbidrag kan variera från år till år beroende på hur budgettilldelningen till grundskola förändras i stort. För att minska effekten av större förändringar i budgettilldelning på enhetsnivå tillämpas ett genomsnitt på de tre senaste årens utfall vid beräkningen av bidragets storlek.

4.1.3 Förslag

Nuvarande budgetram på det socioekonomiska strukturbidraget bedöms som rimlig både i förskola och grundskola då de socioekonomiska skillnaderna i Alingsås kommun bedöms vara relativt små. Däremot bidrar troligtvis inte kopplingen till den totala budgetramen för verksamheten till att syftet med den socioekonomiska resursen uppfylls på ett mer tillfredställande sätt än vad den hade gjort om kopplingen inte funnits. Kopplingen till budgetramen i stort kan däremot innebära risk för större variationer i det socioekonomiska strukturbidraget på enhetsnivå än vad som är önskvärt ur ett långsiktigt perspektiv. Förändringar i antal barn eller elever totalt för verksamheten innebär sannolikt inte att

barnens socioekonomiska förutsättningar på enhetsnivå förändras på motsvarande sätt. För att ge verksamheten mer långsiktiga planeringsförutsättningar föreslås att kopplingen till den totala budgetramen för verksamheten upphör till förmån för en fast budgetram för socioekonomiskt strukturbidrag som årligen räknas upp för löpande kostnadsutveckling (PKV). För att inte helt tappa kopplingen till förändringar i antal barn och elever är ett alternativ att låta budgetramen för socioekonomiskt strukturbidrag ligga inom ett intervall i relation till total budgetomslutning. Med utgångspunkt i 2026 års budget föreslås resursen för förskola aldrig få understiga fyra procent men heller inte överstiga sex procent av budgetomslutningen. På motsvarande sätt föreslås resursen för grundskola aldrig få understiga fem procent men heller inte överstiga sju procent av budgetomslutningen. Syftet med ett intervall är att den socioekonomiska resursen på övergripande nivå ska vara så stabil som möjligt och att eventuella förändringar ska följa med löpande kostnadsutveckling samt aktivt beslutsfattande av huvudmannen om nivåförändringar i övrigt.

Från och med budgetåret 2026 delges rektorerna information om vilka bakgrundsfaktorer som påverkar de socioekonomiska förutsättningarna för enhetens barn eller elever. På så vis bedöms rektor ges bättre förutsättningar att besluta om lämpliga insatser på enhetsnivå i syfte att genom kompensatoriska insatser öka likvärdigheten i utbildningen. Inför budgetåret 2027 föreslås förvaltningen förstärka arbetet med planering av lämpliga insatser på enhetsnivå samt hur insatserna ska följas upp i syfte att säkerställa att de får önskad effekt.

Vid fördelning av det socioekonomiska strukturbidraget behöver tilldelningen per enhet vara så pass stor att den täcker kostnader för insatser som kan få märkbar effekt på likvärdigheten i barnens och elevernas utbildning. Därför föreslås, inom ramen för befintlig fördelningsmodell, en nedre beloppsgräns på 50 000 kronor i förskolan och 100 000 kronor i grundskolan. Resurser till enheter som i fördelningsmodellen tilldelas en lägre summa fördelas om till enheter med svagare socioekonomiska förutsättningar. Genom en sådan omfördelning riktas resurserna än mer tydligt till de enheter vars barn och elever har svagast socioekonomiska förutsättningar jämfört med övriga enheter i Alingsås kommun.

4.2. Speciallärare i lågstadiet

4.2.1 Nuläge

Resursen avser speciallärare i lågstadiet och arbetet med garantin för tidiga stödinsatser. Budgeten består till 70 procent av statsbidrag och 30 procent av kommunbidrag där resursen ingår som en del i elevpengen till grundskola årskurs 1 till 3. Den huvudsakliga finansieringen med statsbidrag kommer från början från ett riktat statsbidrag som infördes 2015 vid namn Lågstadiesatsningen. Det statsbidraget syftade till att öka personaltätheten i de lägre årskurserna men när bidraget fasades ut 2019/2020 ersattes det med flera andra statsbidrag, till exempel statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling som numera finansierar insatsen. Barn- och ungdomsförvaltningen har därmed finansierat större delen av kostnaden för speciallärare i lågstadiet med statsbidrag i drygt tio år. Fördelningen av statsbidrag per enhet utgår från elevantalet i grundskola årskurs 1 till 3.

4.2.2 Förslag

Utmaningen med riktade statsbidrag är att de nästintill aldrig indexeras, d.v.s. räknas upp för löpande kostnadsutveckling. Det innebär att det statsbidrag som finansierar speciallärare i lågstadiet har varit detsamma i flera år med undantag för 2026 då del av utökning av statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling användes för att räkna upp befintliga insatser med index motsvarande prisindex för kommunal verksamhet, PKV. Att statsbidrag inte indexeras innebär att finansieringen urholkas över tid och resursen räcker inte till lika mycket som det gjorde från början. Då det är staten som styr över riktade statsbidrag kan de också med kort varsel göras om, slås ihop eller utgå helt vilket medför att huvudmannen behöver ha en medvetenhet kring de delar i budgeten som har en sådan extern finansiering då beslut om egen finansiering, förändring i eller avslut av verksamhet kan behövas.

För att skapa långsiktiga ekonomiska förutsättningar för finansiering av speciallärare i lågstadiet föreslås förvaltningen att under 2027, inför budget 2028 se över förutsättningarna för nämnden att själv säkra finansieringen av insatsen inom ramen för kommunbidraget.

4.3. Kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper

4.3.1 Nuläge

Kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper, SU-grupper, är till för de elever som är i behov av annan undervisning och miljö än den som elevens ordinarie skola har möjlighet att erbjuda. Budgeten för verksamheten består av ett fast budgetanslag i form av kommunbidrag och statsbidrag för stärkt kunskapsutveckling. Så snart en elev skrivs in i kommungemensam SU-grupp följer elevpengen med eleven och tillfaller därmed enhetschef för kommungemensam SU. De första tre månaderna är det enbart ordinarie elevpeng som följer med eleven men därefter tillkommer även betalning från elevens ordinarie skola. En plats i en kommungemensam SU-grupp kostar 250 000 kr per år för alla skolor utom för Ödenäs, Stora Mellby, Långared, Västra Bodarna och Magra skolor vilka istället betalar 150 000 kr per år.

4.3.2 Förslag

Att organisera undervisning i ett mindre sammanhang och i en annan miljö bedöms viktigt både utifrån ekonomi och kvalitet. Alternativet hade varit att stödet till dessa elever istället erbjudas på elevens ordinarie skola. För att kommungemensamma SU-grupper ska kunna innebära mindre sammanhang med högre personaltäthet är bedömningen att det behöver finnas incitament för elevens ordinarie skola att först se över om skolan själv kan erbjuda eleven det stöd denne behöver. Incitamentet utgörs av betalning av platsen utöver ordinarie elevpeng vilken bedöms som viktig för att kommungemensam SU-grupp ska utgöra en spjutspets och verkligen riktas till de elever som mest behöver den. Därför föreslås att betalning utöver ordinarie elevpeng kvarstår. Däremot är bedömningen att beloppsnivåer

och differentiering av beloppsnivåer mellan olika skolor behöver ses över under 2027, inför budget 2028.

4.4. Extraordinärt medicinskt stöd, EOMS

4.4.1 Nuläge

Budgetmedel till barn och elever i behov av extraordinärt medicinskt stöd vilka går i förskola eller skola i barn- och ungdomsnämndens regi. Resurser till insatser för extraordinärt medicinskt stöd ska vara direkt kopplade till ett enskilt barn eller elev och ha koppling till dennes särskilda behov (i samband med funktionsnedsättning eller sjukdom) och dess förutsättningar att kunna fullgöra sin skolgång eller vistelsetid. Medel kan sökas hos och bedöms av enhetschef barn- och elevhälsa. Budgeten består av kommunbidrag.

4.4.2 Förslag

Resursfördelningen bedöms som träffsäker för den målgrupp insatsen avser men bedömningen är att en mer djupgående analys gällande budgetens omfattning, långsiktighet och administrativa hantering behövs under 2027 inför budget 2028.

4.5. Omfattande stödbehov i förskolan, OSB

4.5.1 Nuläge

Resursen är ny från och med budget 2026 och avser barn i förskola, med barn- och ungdomsnämnden som huvudman, som har omfattande stödbehov (enskilda huvudmän har möjlighet att ansöka om tilläggsbelopp). Resursen avser endast ett fåtal barn med stora stödbehov där nödvändiga insatser är så stora att de kostnader de medför riskerar att få sådan ekonomisk påverkan på förskolans ekonomi att det går ut över andra barns rätt till utbildning. Budgeten utgörs av ett budgetanslag i form av kommunbidrag från vilken rektor i förskola ansöker om budgetmedel.

4.5.2 Förslag

Resursfördelningen bedöms som träffsäker för den målgrupp insatsen avser och föreslås därför kvarstå i syfte att bidra till förutsägbarhet och långsiktighet för berörda barn så länge de är inskrivna i förskola i kommunens regi. Budgetramens storlek är baserad på resursbehov för de antal barn i målgruppen som var aktuella inför 2026. Inför budget 2027 föreslås förvaltningen se över hur budgetavvikelser kopplat till förändringar i barnantal i aktuell målgruppen ska hanteras.

4.6. Uppskjuten skolplikt

4.6.1 Nuläge

Resursen är ny från och med budget 2026 och avser barn i förskola i kommunens regi som fyller 6 år och, som efter beslut av rektor, får lov att gå kvar i förskolan ytterligare ett år då de mest troligt kommer att fortsätta sin utbildning i anpassad grundskola från årskurs 1. Under det extra året i förskolan ersätts ordinarie barnpeng med elevpeng motsvarande den till anpassad grundskola. Enskilda huvudmän har möjlighet att ansöka om tilläggsbelopp.

4.6.2 Förslag

Resursfördelningen bedöms som träffsäker för den målgrupp insatsen avser och föreslås därför kvarstå fram till höstterminen 2028 då grundskolan och den anpassade grundskolan blir tioårig. Då kommer dessa barn kunna börja årskurs 1 det år de fyller 6 och den budget som barn- och ungdomsnämnden 2026 avsätter till uppskjuten skolplikt övergår till elevpeng i "nya" årskurs 1 i anpassad grundskola.

4.7. Integreringsstöd

4.7.1 Nuläge

Integreringsstödet avser resurser för att ge elever stöd i Svenska som andraspråk, studiehandledning och tolkning under tre terminer. Det är rektor som ansvarar för att organisera stödet så att det passar eleven. Det kan antingen handla om att eleven får stöd i klassen, direktintegrering, eller, om skolan har en grupp elever med liknande behov, kan undervisa dessa i grupp. För barn i förskola fördelas bidraget utifrån aktuella behov.

4.7.2 Förslag

Bedömningen är att en mer djupgående analys gällande till exempel budgetens träffsäkerhet, omfattning, långsiktighet och administrativ hantering behövs varför förvaltningens ges i uppdrag att utreda detta inför budget 2027.

5. Riktade statsbidrag

5.1. Nuläge

Riktade eller specialdestinerade statsbidrag är bidrag som det är frivilligt att ansöka om eller ta del av, och som är avsedda för en viss insats, ett visst ändamål eller för att stimulera utveckling i en bestämd verksamhet. Antalet riktade statsbidrag till förskola och skola är många och de kommer alltid med krav på motprestation och uppföljning. Villkoren för bidragen ser dessutom väldigt olika ut. Vanligtvis kan de riktade statsbidragen sökas av respektive skolhuvudman men i vissa fall omfattar de också enskilda huvudmän även om bidragen endast betalas ut till kommuner. Sveriges kommuner och regioner, SKR, rekommenderar att skolhuvudmän hanterar riktade statsbidrag i särskild ordning då de utifrån nationell styrning av skolans område kan förändras över tid eller helt tas bort på riksnivå. Inte alltför sällan sker detta även med kort varsel vilket kan skapa utmanande planeringsförutsättningar.

För att tydliggöra planering av och ansvar för riktade statsbidrag har förvaltningen inför budget 2026 gjort förändringar i den ekonomiska redovisningen. Statsbidragsintäkter bokförs numera som bidrag istället för nämndbidrag och så långt det är möjligt på den enhet som bär kostnaden för insatsen. Genom att särredovisa statsbidragsintäkter från nämndbidrag och bokföra dem där motprestationen utförs bedöms styrkedjan från nämnd till rektor eller enhetschef bli tydligare. Det bedöms dessutom vara enklare att hantera eventuella förändringar i statsbidragen då den ekonomiska effekten syns där motprestationen ska, eller inte längre ska, utföras.

5.2. Förslag

Bedömningen är att det är viktigt att kontinuerligt bevaka och planera för vilka riktade statsbidrag som anses vara möjliga för barn- och ungdomsnämndens verksamheter att söka samt fånga upp eventuella förändringar i redan befintliga bidrag. Anledningen till detta är att de riktade statsbidragen kan få direkt bäring på eller påverkan på barn- och ungdomsnämndens egen resursfördelning inom ramen för kommunbidraget. Det kan handla om krav på egenfinansiering av skolhuvudmannen eller utökning av viss insats. Därför behöver de riktade statsbidragen ingå i planeringen inom ramen för barn- och ungdomsnämndens ordinarie budgetarbete.

I syfte att säkerställa långsiktiga planeringsförutsättningar, en tydlig koppling till nämndens ordinarie budgetarbete samt uppföljning av statsbidragen, ges förvaltningen i uppdrag att under 2027 tydliggöra sin organisation vad gäller ansvar och roller i arbetet med riktade statsbidrag. Ambitionen är att barn- och ungdomsnämndens verksamheter ska kunna ta del av så många riktade statsbidrag som möjligt utan att det får för stora konsekvenser på hur verksamheten planeras i övrigt. Det kräver god framförhållning och ställer därmed höga krav på förvaltningens planeringsarbete.

6. Sammanfattning

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer att nuvarande modell för ekonomistyrning och resursfördelning i huvudsak är ändamålsenlig och föreslår därför att den till stora delar kvarstår. Systemet med resultatenheter och resursfördelning genom barn- och elevpeng bedöms ge både huvudman och rektor goda möjligheter att fördela resurser efter barn och elevers olika förutsättningar och behov samtidigt som styrkedjan i organisationen tydliggörs. Förvaltningen bedömer även att nuvarande hantering av förvaltningsövergripande kostnader och förvaltningsgemensamma verksamheter bör kvarstå då den bidrar till ökad likvärdighet, bättre helhetsperspektiv och minskad administration.

Förvaltningen föreslår att nuvarande modeller för barnpeng i förskola, elevpeng i grundskola och anpassad grundskola samt fritidshemspeng behålls då de bedöms vara träffsäkra och följa verksamheternas faktiska resursbehov. Förskoleklass föreslås fortsatt ha en egen peng fram till höstterminen 2028 då verksamhetsformen upphör i samband med att grundskolan blir tioårig. Den grundresurs som infördes 2026 bedöms ha haft positiva effekter, särskilt för mindre enheter och landsbygdsskolor, och föreslås därför kvarstå. Förvaltningen föreslås samtidigt få i uppdrag att inför budget 2028 utreda om indelningen av vistelsetider i förskolan samt antalet avstämningstidpunkter för barn- och elevpeng kan förändras för att skapa bättre långsiktiga planeringsförutsättningar.

När det gäller socioekonomiskt strukturbidrag bedömer förvaltningen att nuvarande nivåer är rimliga men föreslår att kopplingen till den totala budgetramen för verksamheten minskar för att skapa större stabilitet och långsiktighet i resursfördelningen. Förskolan föreslås ha ett intervall om fyra till sex procent av budgetomslutningen och grundskolan fem till sju procent. Förvaltningen föreslår också att ett än mer utvecklat arbetssätt tas fram för planering och uppföljning av kompensatoriska insatser samt att införa en lägsta beloppsnivå för socioekonomiska resurser inom ramen för befintlig fördelningsmodell.

Förvaltningen bedömer att finansieringen av speciallärare i lågstadiet behöver ses över då nuvarande finansiering i hög grad är beroende av riktade statsbidrag som riskerar att förändras över tid. Därför föreslås att förutsättningarna för en långsiktig finansiering inom kommunbidraget utreds inför budget 2028.

Vad gäller kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper bedömer förvaltningen att nuvarande modell med medfinansiering från elevens ordinarie skola bör kvarstå för att säkerställa att verksamheten riktas till elever med störst behov. Samtidigt föreslås att nivåerna och differentieringen av avgifterna ses över inför budget 2028.

Förvaltningen bedömer att resurserna för extraordinärt medicinskt stöd, omfattande stödbehov i förskolan och uppskjuten skolplikt i huvudsak är träffsäkra och bör kvarstå, men att vissa delar behöver analyseras vidare vad gäller budgetomfattning, långsiktighet och administrativ hantering. Även integreringsstödet föreslås bli föremål för en fördjupad utredning inför budget 2027.

Slutligen bedömer förvaltningen att riktade statsbidrag behöver integreras tydligare i nämndens ordinarie budget- och planeringsarbete. Förvaltningen föreslås därför få i

uppdrag att tydliggöra ansvar och roller kring statsbidrag under 2027 i syfte att stärka långsiktighet, planering och uppföljning samt skapa bättre förutsättningar att ta del av relevanta statsbidrag utan att de får för stor påverkan på verksamhetens ordinarie arbete, mål och prioriteringar.